

SZAKMAI BESZÁMOLÓ

NKA Pályázati azonosító: 204111/4068

Iparművészeti Múzeum Adattára leltárkönyveinek restaurálása

Az Iparművészeti Múzeum Adattára leltárkönyveinek restaurálására megítélt 800.000 Ft felhasználására a pályázati tervnek megfelelően az Iparművészeti Múzeum és a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltára 2019. március 25-én szerződést kötött tizenegy adattári szakleltárkönyv restaurálására. (ikt. sz. : IMM/39/8-1/2019)

A restaurált leltárkönyvek a következők:

1. Kézirajzok, tervek, festmények leltárkönyve 1-4637
2. Nyomdai műlapok leltárkönyve – 1950/2-1
3. Fényképek szakleltára – 1-8500
4. Fényképek szakleltára – 8501-21284
5. Negatívok leltárkönyve – I. 1-4000
6. Negatívok leltárkönyve – II. 4001-5450
7. Negatív leltárkönyv – III. 5451-19749
8. Technikai dossziék leltárkönyve
9. Műlapok leltára – régi
10. Diapozitívok leltárkönyve – 1-1947
11. Diapozitívok leltárkönyve – 1948-6323

Az Iparművészeti Múzeum Adattára különféle papíralapú műtárgyakkal, képi valamint szöveges dokumentumokkal (fotókkal, negatívokkal és irattanyaggal) rendelkezik. A különféle dokumentumok nyilvántartása az Adattár létrejötté (1948) óta különféle leltárkönyvekben történik.

Minden muzeális intézmény alapvető dokumentumai a leltárkönyvek. Ennek érdekében kiemelt feladat, hogy ezek a leltárkönyvek a lehető legteljesebb formában, a lehetőségekhez képest a legoptimálisabb környezetben és állapotban maradjanak fenn a következő nemzedékeknek is.

Mindeddig semmilyen restaurálás és konzerválás nem történt az adattári leltárkönyveket illetően. A fokozott használat során a leltárkönyvek közül több, kétségbeejtő állapotba került. További kötetek lapjai pedig a savasodás következtében töredezték, szakadoztak.

Az egyes leltárkönyvek állapotának felmérését majd restaurálását a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltár restaurátorai végezték.

Az NKA pályázati támogatása anyagi fedezetet teremtett ahhoz, hogy a legsúlyosabb állapotban lévő leltárkönyvek lapjainak helyreállítása, szükség esetén a lapszélek kiegészítésével, a kötéstáblák cseréjével, felcímkézve megtörtént.

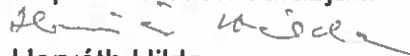
A restaurálásról képekkel illusztrált restaurálási dokumentáció készült (lásd a mellékletet).

A leltárkönyvek minden oldalát lefényképeztük, így a digitális alkalmazás kíméli a köteteket.

A leltárkönyvek restaurálásával nemcsak a kötetek élettartamát hosszabbították meg a restaurátorok, hanem a múzeum múltjának, történetének egy darabját is átmentették a jövőnek.

Ezúton köszönjük az NKA támogatását, s a munka folytatásához bizunk a továbbiakban, megmentve magyar nemzeti örökségünk pótolhatatlan darabjait.

Budapest, 2019.10.08

Horváth Hilda

Restaurálási dokumentáció

Tulajdonos: Iparművészeti Múzeum – Budapest
Adattári leltárkönyvek (11 kötet)

A régi leltárkönyvek között találjuk az Iparművészeti Múzeum alapvető fontosságú dokumentumainak számító adattári leltárkönyveket, melyek nagy része a használatból és anyagai minőségétől függően erősen sérült, használata, másolása további károsodás nélkül nem lehetséges.

A restaurálásra fontossági sorrend alapján kiválasztott 11 darab kötet formailag és méretében is kisebb eltéréseket mutatott. A lapok, ívek egymáshoz rögzítése 10 esetben len céna fűzéssel 1 esetben drótfűzéssel történt, amely a gerinc enyvezése következtében korrodálódni kezdett, ezzel a savasodó, használatban levő kötetek ívhajását tovább károsította, gyengítette.

1. A Kézirajzok, tervek, festmények leltárkönyve 1–4637

Mérete: 450 x 300mm, fekvő formátum.

Félvászon kötés. Eredetileg drótfűzött szerkezet, vászon szalagokkal. Gépi, simított papírlapok. Nyomtatott ívek, tintával, kézzel kitöltve. Egyszínű előzékpapír. 1-293 számozott lapoldalból áll.

Restaurálás előtti állapot: savas, töredező lapok, hiányos szélek, a kötet szerkezete meggyengült, a drótfűzés részben korrodált. A táblák papírborítása a használat miatt erősen megkopott. A régi vászongerinc nyílásban teljesen elszakadt, házilag ragasztószalaggal javították. A lapokon régi, elsárgult öntapadó szalagok javítás.

2. Nyomdai műlapok leltárkönyve, (1950/2-1.)

Mérete: 350 x 300mm, fekvő formátum.

Félvászon kötés, céna-fűzött. Simított gépi papírlapok. Nyomtatott ívek, tintával, kézzel kitöltve. 568 számozott lapból áll. Egyszínű előzékpapír.

Restaurálás előtti állapot: A táblák papírborítása a használat miatt megkopott, a táblák sarka sérült. A kötet szerkezete teljesen meggyengült, a lapok ívközépnél több helyen szétszakadtak. A lapszélek is több helyen sérültek, kilógnak a kötésből. A táblák papírborítása a használat miatt megkopott.

3. Fényképek szakleltára, (Ltsz: 1-8500)

Mérete: 350 x 300mm, fekvő formátum.

Félvászon kötés, cérnafűzött. Simított, gépi papírlapok. Nyomatott ívek, tintával, kézzel kitöltve. Egyszínű előzékpapír. Kb. 150 lap.

Restaurálás előtti állapot: A táblák papírborítása a használat miatt megkopott, a táblák sarka sérült. A kötet szerkezete meggyengült, a gerincrész teljesen hiányzik. A kötet első felében a lapok erősen sérültek, gyűrődtek.

4. Fényképek szakleltára, (Ltsz: 8501-21 284)

Mérete: kb. 250 x 300mm, álló formátum.

Félvászon kötés, cérnafűzött, simított gépi papírlapok. Nyomatott ívek, tintával, kézzel kitöltve. Egyszínű előzékpapír.

Restaurálás előtti állapot: A táblák papírborítása a használat miatt megkopott. A kötet fűzése szakadt, meglazult, a kötéstábla leválik. Utólagos javításul zöld vászonból kiegészítést ragasztottak a gerincre. 572 számozott lap, amiből az első 23 erősen sérült, utána kisebb szakadások, szélsérülések láthatók.

5. Negatív leltárkönyvek, (I. 1-4000)

Mérete: 250 x 300mm, álló formátum.

Félvászon kötés, cérna fűzés. Simított gépi papírlapok. Nyomatott ívek, tintával, kézzel kitöltve. Egyszínű előzékpapír.

Restaurálás előtti állapot: A táblák papírborítása a használat miatt megkopott, a táblák sarka sérült, a címke hiányos. A fűzés teljesen szétszakadt, a kötet lapjaira esik szét, ami a lapok sérülését okozta és a további használat is ezt fokozza. Több helyen az ívek hajtásvonala is szétszakadt. A kötet gerinclemeze hiányzik a gerincvásznon kifakult, sérült.

6. Negatív leltárkönyvek, (II. 4001-5450)

Mérete: 250 x 300mm, álló formátum.

Félvászon kötés, cérnafűzött. Simított gépi papírlapok. Nyomtatott ívek, tintával, kézzel kitöltve. Egyszínű előzékpapír.

Restaurálás előtti állapot: A táblák papírborítása a használat miatt megkopott, a táblák sarka sérült, a címke hiányos. A fűzés elszakadt és helyenként elvágta ívközépen a lapokat. A lapok széle is sérült, különösen az írott oldalaknál.

7. Negatív leltárkönyvek, (II. 4001-5450)

Mérete: 350 x 300mm, fekvő formátum.

Félvászon kötés, cérnafűzött. Simított gépi papírlapok. Nyomtatott ívek, tintával, kézzel kitöltve. Egyszínű előzékpapír.

Restaurálás előtti állapot: A táblák papírborítása a használat miatt megkopott, a táblák sarka sérült, a címke hiányos. A fűzés részben elszakadt, az ívek sérültek, az első lapok gyűrődtek, szakadtak. Régi, enyves papír javítások a lapokon. Kb. 50 lap erőbben sérült, gyűrött, szakadozott, hiányos.

8. Technikai dossziék leltárkönyve

Mérete: 350 x 300mm, fekvő formátum.

Félvászon kötés, cérnafűzött. Gépi, simított papírlapok. Nyomtatott ívek, tintával, kézzel kitöltve. Egyszínű előzékpapír. 1-314-ig számozott oldalból áll.

Restaurálás előtti állapot: A táblák papírborítása a használat miatt megkopott. A kötet fűzése kissé meglazult. A kötet elején kisebb lapsérülések. A gerinc nyílása eltört, a tábla leválik.

Restauráláskor a könyvtestet a jó állapotú fűzés miatt nem bontottuk szét.

9. Műlapok leltára (rég),

Mérete: 350 x 300mm, fekvő formátum.

Félvászon kötés, cérnafűzött. Simított, gépi papírlapok. Nyomtatott ívek, tintával, kézzel kitöltve. Egyszínű előzékpapír. Ltsz. 1-3272, kb. 300 lap.

Restaurálás előtti állapot: A táblák papírborítása a használat miatt megkopott, a táblák sarka sérült. A kötet szerkezete meggyengült, első felében a lapok erősen sérültek, különösen a lapszélek. A kötet részlegesen helyreállítható.

10. Diapozitív leltárkönyve, (ltsz: 1-1947)

Mérete: 350 x 300mm, fekvő formátum.

Félvászon kötés, cérnafűzött és drótfűzött részekből is áll. Simított gépi papírlapok. Nyomtatott ívek, tintával, kézzel kitöltve. Nyomott mintás előzékpapír. Kb. 340 számozott lap.

Restaurálás előtti állapot: A táblák papírborítása a használat miatt megkopott, a táblák sarka sérült, a címke hiányos, illetve új címkével pótolta. A gerinclemez levált, a vászonborítás szakadozott, hiányos. A drótfűzés kis, szétnyílt részei az ívek közt láthatóak. A fűzés elszakadt, a lapok kiesnek, szélükön kissé sérültek.

11. Diapozitívak leltárkönyve, (ltsz: 1948-6323)

Mérete: 350 x 300mm, fekvő formátum.

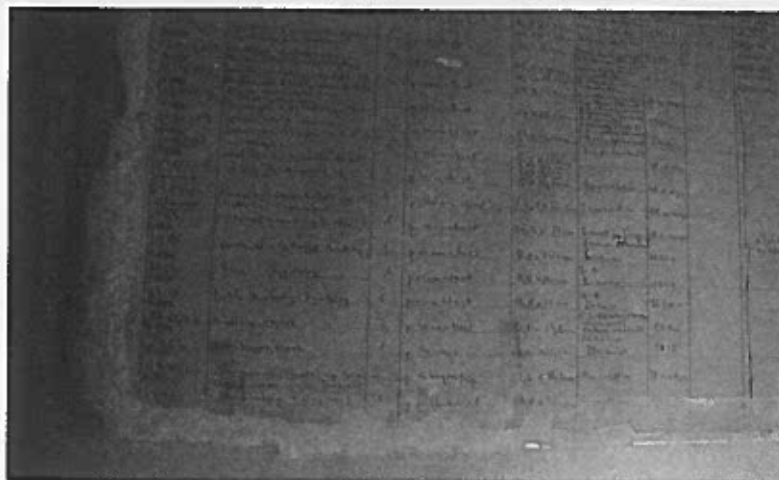
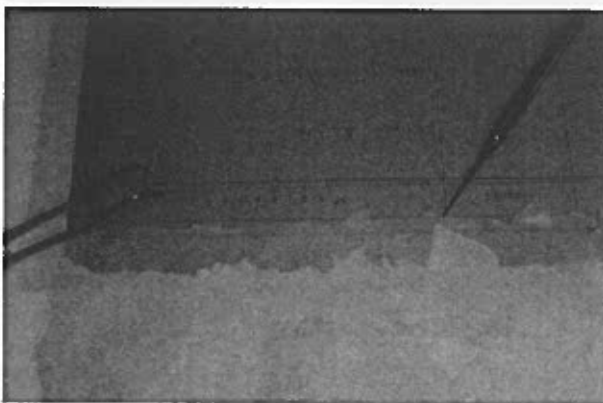
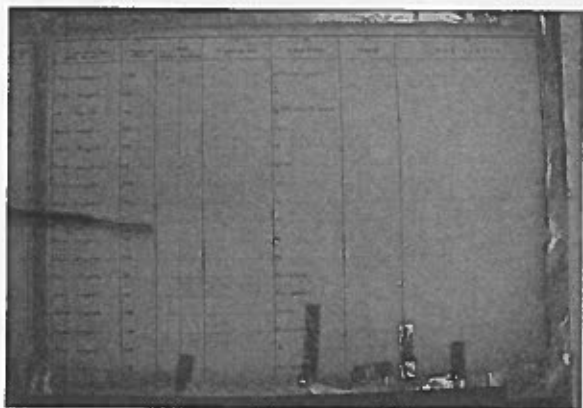
Félvászon kötés, céna fűzött és drótfűzött részekből is áll. Ez utóbbi kis, szétnyílt részei az ívek közt láthatóak. Simított gépi papírlapok. Nyomtatott ívek, tintával, kézzel kitöltve. Egyszínű előzőpapír. 340 számozott lap.

Restaurálás előtti állapot: A táblák papírborítása a használat miatt megkopott, a táblák sarka sérült. A fűzés elszakadt, a lapok kiesnek, kissé sérültek. A kötés gerincrésze részben levált. Az első lapok erősen gyűrődtek.

Restauráláskor a könyvtestet a jó állapotú fűzés miatt nem bontottuk szét.

A kötetek restaurálása: Kötetek borítása egyszerű, történeti értéket nem képviselő félvászon kötés volt, amelynek használatból elszenvedett sérüléseit több esetben ráragasztott, esetleg varrt kiegészítésekkel fedték el. Mivel a leltárkönyvek elsősorban tartalmukban jelentenek nagy értéket, így annak megőrzése volt a restaurálás során a fő feladat.

A lapok restaurálását a sokféle vízre érzékeny tinta írás miatt száraz tisztítással kezdtük, majd szükség esetén részleges nedvesítéssel simítottuk a gyűrődéseket, visszahajlásokat. A lapszélek megerősítése 70–80°C-on lágyuló akrilfilmmel ellátott fátolpapírral történt, amit megfelelő méretűre szabtuk.

A lapszéleket gyengítő hiányok megfelelő vastagságú japánpapírral lettek kiegészítve. Az ívek minden esetben lencsnára lettek felfűzve, ami már nem okoz további károsodást a lapok papír anyagában.

Az eredeti címke feliratok alapján az újrakötött leltárkönyvekre kézírás imitáló nyomtatott címkék lettek ragasztva. Az eredeti címkék többsége erősen kopott, olvashatatlan volt

Egyeztetve a Tulajdonos képviselőjével a restaurált és megerősített lapok, egységes kötést kaptak, amihez zöld vászont, és színben harmonizáló keményítős kézi festéssel készült papírborítást használtunk. Az eredeti előzőek részleges hiányossága és papírányagának erős károsodása miatt a rajta feljegyzett szövegeket kivágva helyeztük az új előzőekre.

Budapest, 2019. augusztus 30.

Szlabey Dorottya
főrestaurátor, tanácsos
Állományvédelmi és Reprográfiai Osztály
Magyar Nemzeti Levéltár, SzKI